

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 52/04-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 15. apríla 2004 v senáte zloženom z predsedu Alexandra Bröstla, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcu Jána Mazáka v konaní o sťažnosti Ing. E. K., bytom B., zastúpenej advokátkou JUDr. V. D., B., vo veci porušenia jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaniach vedených pod sp. zn. 9 C 125/99 a 14 C 98/02 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. E. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaniach vedených pod sp. zn. 9 C 125/99 a 14 C 98/02 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaniach sp. zn. 9 C 125/99 a 14 C 98/02 konal bez zbytočných prietahov.

3. Ing. E. K. nepriznáva finančné zadostučinenie.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť Ing. E. K. trovy konania vo výške 9 340 Sk (slovom deväťtisíctristoštyridsať slovenských korún) na účet advokátky JUDr. V. D., B., do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 19. januára 2004 doručené podanie Ing. E. K. (ďalej len „sťažovateľka“), bytom B., označené ako „Sťažnosť vo veci porušovania základného práva v zmysle čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava III v konaniach 9 C 125/99 a 14 C 98/02“. Z obsahu sťažnosti vyplynulo, že sťažovateľka namieta zbytočné prietahy v označených konaniach Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) o zaplatenie jej pohľadávok voči mestskej časti Bratislava-Rača, v ktorých tento súd v dôsledku nečinnosti a konania so zbytočnými prietahmi zatiaľ stále právoplatne nerozhodol.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti ďalej uviedla:

„Nález Ústavného súdu SR sp. zn. II. ÚS 157/02-52 zo dňa 9. 4. 2003 prikazoval Okresnému súdu Bratislava III pokračovať v konaní 8 C 153/97 proti MČ Bratislava-Rača o splnenie povinnosti – uzavretie zmluvy o predaji bytu do osobného vlastníctva mojej klientke.

V súlade s týmto nálezom OS Ba III dňa 9. 10. 2003 rozsudkom návrhu mojej klientky v celom rozsahu vyhovel.

Ako je však zrejmé z príloh 1 a 2, tento rozsudok sa stal nerealizovateľný z dôvodu neskončených konaní 1) 9 C 125/99... 2) 14 C 98/02.

... Napriek tomu, že sústavne sa domáhame vo veci 9 C 125/99 vydania platobného rozkazu na základe predložených finančných dokladov ako listinných dôkazov a vytýčenia termínu pojednávania vo veci 14 C 98/02, v ktorej je možné vec rozhodnúť na základe finančných podkladov na jednom-jedinom pojednávaní, v oboch veciach dochádza zo strany súdu k neodôvodneným prietahom, a to v konaní 9 C 125/99 spôsobeným navyše aj

neznalosťou zákona súdu I. stupňa a jeho nečinnosťou od roku 2001 doteraz, v konaní 14 C 98/02 úplne zbytočným šikanovaním mojej klientky, ktorej príjem je nulový, opakovaným preverovaním tejto skutočnosti namiesto konania vo veci samej – príl. 3, 4.“

Sťažovateľka podala 15. mája 2003 sťažnosť okresnému súdu na prietahy v oboch konaniach podľa zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov, na ktorú reagoval podpredseda okresného súdu listom z 12. decembra 2003 (Spr. 2101/03).

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie, a takto rozhodol:

„1. Základné právo Ing. E. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava III vo veci sp. zn. 9 C 125/99 porušené bolo.

2. Základné právo Ing. E. K. podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR postupom Okresného súdu Bratislava III vo veci sp. zn. 14 C 98/02 porušené bolo.

3. Prikazuje sa Okresnému súdu Bratislava III neodkladne v oboch veciach meritórne rozhodnúť.

4. Ing. E. K. sa priznáva suma 50.000 Sk ako primerané zadosťučinenie za porušenie jej práva, ktoré spôsobil svojím postupom OS Bratislava III a ktorú je jej povinný zaplatiť v lehote 2 mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava III je povinný nahradiť Ing. E. K. trovy tohto konania a trovy právneho zastúpenia v rovnakej lehote do rúk advokátky JUDr. V. D..“

Ústavný súd prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie uznesením č. k. II. ÚS 52/04-15 z 24. februára 2004.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky a predsedu okresného súdu, aby sa vyjadrili, či trvajú na ústnom pojednávaní a predsedu okresného súdu zároveň vyzval, aby sa vyjadril aj k sťažnosti a jej prijatiu na ďalšie konanie.

Právna zástupkyňa sťažovateľa a podpredseda okresného súdu oznámili ústavnému súdu, že netrujú na ústnom pojednávaní.

Podpredseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 26. marca 2004 k sťažnosti (Spr. 3081/04 doručenom ústavnému súdu 30. marca 2004) okrem iného uviedol:

„K ústavnej sťažnosti Ing. E. K. poslanej vo veciach sp. zn. 9 C 125/99 a sp. zn. 14 C 98/02 sa v úvode vyjadrujem tak, že ich vybavovanie bolo ovplyvnené personálnymi problémami súdu, ktoré sa vyskytli na začiatku roku 2003.

Vec sp. zn. 9 C 125/99 pôvodne prejednával a rozhodoval sudca JUDr. R. H., ktorý sa stal dňom 1. 1. 2003 sudcom Krajského súdu v Bratislave (výberové konanie sa uskutočnilo v októbri 2002, opakované v decembri 2002), nestačil sa vyriešiť tento personálny problém a dňa 21. 1. 2003 zomrela sudkyňa prom. práv. M. B., čo personálnu situáciu ešte viac skomplikovalo.

Situácia v súdnom oddelení 9 C sa riešila presunom sudcu Mgr. M. D. z oddelenia Er (exekučné veci), stalo sa tak 15. 4. 2003, sudca Mgr. D. prevzal celkom 399 nevybavených vecí súdneho oddelenia 9 C.

Samozrejme, pokiaľ sa sudca oboznámi postupne so všetkými pridelenými vecami, určitý čas to trvá a môžem konštatovať, že sudca Mgr. D. sa snaží plynule pracovať s vecami.

... potom, ako ste spis vrátili, súd prísom zo dňa 9. 3. 2004 vyzval odporcu, aby sa v lehote piatich dní vyjadril k návrhu navrhovateľky na zmenu žaloby doručenému súdu dňa 7. 7. 2003.

Domnievam sa, že JUDr. H. vo veci konal riadne, bez prietahov, sudca Mgr. D. začal konať vo veci primerane k množstvu a náročnosti nevybavených vecí, ktoré dňa 15. 4. 2003 prevzal, teda 399, ako aj k tomu, že od januára 2004 má do oddelenia už pusteny nápad nových vecí, do 31. 12. 2003 ho mal pre uľahčenie zastavený.

Vec sp. zn. 14 C 98/02 pôvodne prejednávala a rozhodovala sudkyňa prom. práv. M. B., ktorá však dňa 21. 1. 2003 zomrela, mojím opatrením zo dňa 31. 3. 2003 bolo prakticky celé súdne oddelenie 14 C – viac ako 500 nevybavených vecí rovnomerne prerozdelené

sudkyňiam JUDr. T. B. a Mgr. B. F., pričom každá z nich mala vo svojom súdnom oddelení okolo 300 nevybavených vecí.

Predmetná vec bola pridelená na prejednanie a rozhodnutie sudkyňi Mgr. B. F.

V podstate sa však čakalo na nástup sudkyne JUDr. A. M., ktorá bola úspešná vo výberovom konaní dňa 29. 4. 2003. Predstava bola totiž taká, že JUDr. M. prevezme všetky veci pôvodného oddelenia sudkyne prom. práv. M. B., teda aj veci prerozdelené sudkyňiam JUDr. B. a Mgr. F.

Avšak sudkyňa JUDr. A. M. nastúpila až v októbri 2003 a mojím opatrením zo dňa 3. 11. 2003 jej boli pridelené všetky nevybavené veci pôvodného súdneho oddelenia sudkyne prom. práv. M. B., celkom 431 vecí.

Samozrejme, aj tu platí, že pokiaľ sa sudkyňa oboznámi postupne so všetkými pridelenými vecami, určitý čas to trvá, na uľahčenie jej bol dočasne zastavený nápad nových vecí.

Musím konštatovať, že sudkyňa JUDr. A. M. sa veľmi dobre zapracovala, pracuje s vecami, je naozaj snaživá.

V predmetnej veci úpravou zo dňa 20. 2. 2004 nariadila pojednávanie na deň 12. 5. 2004, takže začala konať vo veci primerane k množstvu a náročnosti nevybavených vecí, ktoré dňa 3. 11. 2003 prevzala, teda 431.

... Som toho názoru, že vo veci sa konalo riadne a bez prietáhov, napriek opisovanej problémovej personálnej situácii súdu.“

II.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia svojho práva upraveného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého „Každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov...“ v konaniach okresného súdu vedených pod sp. zn. 9 C 125/99 a sp. zn. 14 C 98/02.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie

veci bez zbytočných priet'ahov“ (II. ÚS 61/98), pričom „tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným... rozhodnutím. Nestačí, ak štátny orgán vo veci koná“ (II. ÚS 26/95). K vytvoreniu stavu právnej istoty preto dochádza až „právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu“ (I. ÚS 10/98).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prejednávanej veci.

1. Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu okresného súdu zistil, že v konaniach vedených pod sp. zn. 9 C 125/99 a sp. zn. 14 C 98/02 ide o konania o zaplatenie 1680,90 Sk s príslušenstvom, resp. 337 Sk s príslušenstvom proti mestskej časti Bratislava-Rača, ktoré nie sú fakticky ani právne zložité a tvoria štandardnú súčasť rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, takže pri sústredenom postupe okresného súdu ich možno uzavrieť bez zbytočných priet'ahov v konaní.

2. Správanie sťažovateľky je ďalším kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z hľadiska hodnotenia uvedeného kritéria možno vysloviť záver, že sťažovateľka čiastočne prispela k zdĺhavosti konania sp. zn. 9 C 125/99.

Ústavný súd zistil, že sťažovateľka, resp. jej právna zástupkyňa sa nezúčastnili na pojednávaníach (po zrušení rozhodnutia okresného súdu odvolacím súdom 22. decembra 2000 a po vrátení veci 23. februára 2001) okresného súdu vo veci sp. zn. 9 C 125/99 nariadených na 17. september 2001 a 3. december 2001, pričom z účasti na pojednávaní nariadenom na 11. február 2002 sa právna zástupkyňa sťažovateľky ospravedlnila.

Na priebeh celého konania malo vplyv aj správanie druhého účastníka pojednávania, žalovaného, ktorý sa tiež nezúčastnil na pojednávaniach nariadených okresným súdom po zrušení rozhodnutia a po vrátení veci, t. j. 17. septembra 2001, 3. decembra 2001 a 11. februára 2002.

Pokiaľ ide o správanie sťažovateľky v konaní okresného súdu sp. zn. 14 C 98/02, jej správanie možno hodnotiť ako súčinnosť, keď zatiaľ reagovala na výzvy okresného súdu a doplnila požadované podklady pre jeho rozhodovaciu činnosť.

3. Tretím kritériom, použitím ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bol postup samotného okresného súdu.

3. 1. Z postupu okresného súdu vo veci sp. zn. 9 C 125/99 vyplynulo, že po doručení návrhu sťažovateľky na vydanie platobného rozkazu 24. júna 1999 tento súd po počiatočných úkonoch 7. a 23. augusta 1999 previedol 20. septembra 1999 spis do registra C. Okresný súd oslobodil sťažovateľku od súdnych poplatkov (uznesenie doručené 26. novembra 1999) a po vyjadrení odporcu (14. január 2000) nariadil prvé pojednávanie vo veci na 31. január 2000. Ďalšie pojednávania vo veci (13. marec 2000, 10. máj 2000) boli odročené. Okresný súd potom na pojednávaní nariadenom na 28. jún 2000 rozhodol vo veci rozsudkom, ktorým návrh sťažovateľky zamietol. V tomto období okresný súd konal v zásade plynulo.

Sťažovateľka podala proti rozhodnutiu prvostupňového súdu odvolanie (doručené 1. augusta 2000 okresnému súdu, krajskému súdu doručené 28. septembra 2000).

Po zrušení rozsudku odvolacím súdom (sp. zn. 18 Co 299/00 z 22. decembra 2000) a vrátení veci okresnému súdu na ďalšie konanie (doručené 23. februára 2001) právna zástupkyňa sťažovateľky opakovane žiadala o vydanie platobného rozkazu (29. mája 2001 a 12. júna 2001). Okresný súd ďalej nariadil vo veci tri pojednávania (17. september 2001,

3. december 2001 a 11. február 2002), ktoré boli odročené z dôvodu neprítomnosti účastníkov konania. Od tohto času (od 11. februára 2002 do doručenia sťažnosti ústavnému súdu 19. januára 2004, t. j. počas obdobia takmer dvoch rokov) okresný súd vo veci sp. zn. 9 C 125/99 nekonal.

3. 2. Z postupu okresného súdu vo veci sp. zn. 14 C 98/02 ústavný súd zistil, že po doručení návrhu sťažovateľky okresnému súdu 15. júla 2002 (spolu s návrhom na oslobodenie od súdnych poplatkov), okresný súd tento návrh zaslal odporcovi (doručený 26. augusta 2002). V auguste 2002 okresný súd vykonal aj dožiadanie voči Okresnému úradu Bratislava III. Sťažovateľka doručila 13. septembra 2002 okresnému súdu potvrdenie o svojich majetkových pomeroch. Odporca sa k návrhu sťažovateľky na začatie konania vyjadril 24. septembra 2002.

Sťažovateľka upravila svoj návrh na začatie konania návrhom doručeným okresnému súdu 19. februára 2003. Okresný súd urobil ďalšie (opakované) úkony vo veci v období od apríla 2003 do júna 2003 (žiadosť o oznámenie o poberaní dôchodku Sociálnej poisťovne a vyžiadanie potvrdenia o poberaní dôchodku od sťažovateľky).

Ústavný súd uzavrel, že v konaní sp. zn. 14 C 98/02 okresný súd bol v období po 24. septembri 2002 až do doručenia sťažnosti ústavnému súdu 19. januára 2003 nečinný (s výnimkou obdobia 3 mesiacov počas roka 2003) približne 13 mesiacov.

Na základe uvedených skutočností a so zreteľom na konkrétne okolnosti daných prípadov ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky upravené v čl. 48 ods. 2 ústavy v konaniach vedených na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 125/99 a sp. zn. 14 C 98/02 porušené bolo.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím,

opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší takéto rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

1. Ústavný súd v súlade so svojim rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy v zmysle § 56 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prikázal okresnému súdu, aby vo veciach sp. zn. 9 C 125/99 a sp. zn. 14 C 98/02 konal bez zbytočných prierahov.

2. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy: „Ústavný súd môže svojim rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.“

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“. Z ustanovenia § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde vyplýva, že primerané finančné zadosťučinenie má povahu náhrady nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

Sťažovateľka požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 50 000 Sk pričom svoju žiadosť odôvodnila postupom okresného súdu.

Ústavný súd však dospel k záveru, že vzhľadom na konkrétne okolnosti a povahu týchto vecí a na záver o porušení základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je samotné rozhodnutie o porušení tohto základného práva sťažovateľky a o uložení povinnosti okresnému súdu konať vo veci bez zbytočných prierahov dostatočné. Z týchto dôvodov rozhodol tak, ako je uvedené pod bodom 3 výroku tohto rozhodnutia.

3. Ústavný súd napokon rozhodol o úhrade trov konania sťažovateľky, ktoré vznikli právnej zástupkyňi sťažovateľky advokátke JUDr. V. D., ktoré vyčíslil sumou 9 340 Sk (§ 1 ods. 3, § 13 ods. 8, § 16 a § 25 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 163/2002 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb), pričom vychádzal z výšky priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za 1. polrok roku 2003, ktorá bola 13 602 Sk (pre účely odmeny za úkony po 1. januári 2004). Náhrada bola priznaná za dva úkony po 4 530 Sk a po 140 Sk režijný paušál.

Náhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne (§ 31 ods. 2 zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2004